תנא דבי רבי ישמעאל קל וחומר מה בגדי זהב שאין כהן נכנס בהן לפני ולפנים טעון טבילה בגדי לבן שנכנס בהן לפני ולפנים אינו דין שטעון טבילה איכא למפרך מה לבגדי זהב שכן כפרתן מרובה אלא נפקא ליה מדרבי אמר רבי מנין לחמש טבילות ועשרה קידושין שטובל כהן גדול ומקדש בו ביום ת"ל [1]כתנת בד קודש ילבש הא למדת שכל המשנה מעבודה לעבודה שטעון טבילה אשכחן מבגדי זהב לבגדי לבן מבגדי לבן לבגדי זהב מנין תנא דבי רבי ישמעאל ק"ו מה בגדי לבן שאין כפרתן מרובה טעונין טבילה בגדי זהב שכפרתן מרובה אינו דין שטעונין טבילה איכא למפרך מה לבגדי לבן שכן נכנס בהן לפני ולפנים היינו דקתני ואומר [1]בגדי קודש הם ורחץ את בשרו במים ולבשם וחמש עבודות הן תמיד של שחר בבגדי זהב עבודת היום בבגדי לבן אילו ואיל העם בבגדי זהב כף ומחתה בבגדי לבן תמיד של בין הערבים בבגדי זהב ומנין שכל טבילה וטבילה צריכה ב' קידושין תלמוד לומר [2]ופשט [3]ורחץ ורחץ ולבש האי בטבילה כתיב אם אינו ענין לטבילה דנפקא ליה מבגדי קדש הם תנהו ענין לקידוש וליכתביה רחמנא בלשון קידוש הא קמ"ל דטבילה כקידוש מה קידוש במקום קדוש אף טבילה במקום קדוש ורבי יהודה קידוש מנא ליה נפקא ליה מדרבי אלעזר בר' שמעון אמר רב חסדא הא דרבי מפקא מדר' מאיר ומפקא מדרבנן דאילו רבנן אמרי כשהוא לבוש מקדש ואיהו אמר כשהוא פושט מקדש ומפקא מדר' מאיר דאילו ר"מ אמר הך קידוש בתרא כשהוא לבוש מקדש ואיהו אמר כשהוא פושט מקדש [א]אמר רב אחא בר יעקב הכל מודין בקידוש שני שלובש ואחר כך מקדש מ"ט דאמר קרא [4]או בגשתם אל המזבח מי שאינו מחוסר אלא גישה יצא זה שמחוסר לבישה וגישה א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי לא רב חסדא אית ליה דרב אחא ולא רב אחא אית ליה דרב חסדא דאם כן לרבי הוו ליה חמיסר קידושין: הביאו לו את התמיד קרצו וכו': מאי קרצו אמר עולא לישנא דקטלא הוא אמר רב נחמן בר יצחק מאי קרא [5]עגלה יפהפיה מצרים קרץ מצפון בא בא מאי משמע כדמתרגם רב יוסף מלכא יאי הוה מצרים עממין קטולין מציפונא ייתון עלה קרצו בכמה אמר עולא ברוב שנים וכן אמר ר' יוחנן [ב]ברוב שנים ואף ריש לקיש סבר ברוב שנים [ג]דאמר ריש לקיש וכי מאחר ששנינו [ב]רובו של אחד כמוהו למה שנינו רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה לפי ששנינו הביאו לו את התמיד קרצו ומירק אחר שחיטה על ידו וקיבל את הדם וזרקו יכול לא מירק יהא פסול אם כן הויא ליה עבודה באחר [ג](ותנן) ד)[ג]כל עבודות יום הכפורים אינן כשרות אלא בו הכי קאמר יכול יהא פסול מדרבנן

לכך

כפרתן מרובה. שמשמש בהן כל ימות השנה אבל עבודת פנים דיום הכפורים אינה מכפרת אלא על טומאת מקדש וקדשיו כדאמרינן בשבועות (דף ז:): **נפקא ליה מדרבי.** כתונת בד קדש ילבש ורחץ במים ולבשם: **א"ר וכו'.** לפרושי מתניתא דלעיל קא מהדר: **היינו דקתני.** במילתא דרבי ואומר בגדי קדש הם והכי דריש ליה תלה הכתוב טעם הטבילה בשביל שהם בגדי קדש ללמדך שכל חליפות בגדי קדש בו ביום טעונין טבילה ובגדי זהב גם הם קדש: **האי בטבילה כתיב.** דהא כתיב בשרו: הכי גרסינן **אם אינו ענין לטבילה דנפקא ליה מבגדי קדש הם תנהו לענין קידוש:** **הא קמ"ל.** מדאפקא בלשון טבילה דילפינן טבילה מיניה: **מה קידוש במקום קדוש.** כדכתיב בה במקום קדוש אף טבילות הבאות מחמת מחלפות היום במקום קדוש אבל טבילה ראשונה לא ילפת מיניה דהא לאו דאורייתא היא: **ור' יהודה.** דמפקא ליה להאי קרא לטבילת בגדי זהב לא דריש בגדי קדש הם קידוש מנא ליה: **אמר רב חסדא כו'.** קסבר רב חסדא דוקא א"ר ופשט ורחץ ורחץ ולבש שני קידושין בין פשיטה ללבישה אחד לפני טבילה ואחד לאחריה קודם לבישה: **מפקא מדר' מאיר.** מוצאת היא מכלל דבריו של ר"מ לא סבירא ליה כר"מ דאע"ג דאמרינן במתניתין פשט וקידש ידיו ורגליו דס"ל קידוש שלפני הטבילה אחר פשיטה הוא פליג עליה מיהא בקידוש שני דקאמר אחר לבישה הוא כדקתני ברייתא דר"מ לעיל לבש קידש ידיו ורגליו: **הכל מודים.** ואפילו רבי שהקידוש הסמוך לפני העבודה כשהוא לבוש מקדשו: **לא רב חסדא.** דאמר מילתיה דרבי דוקא בעי שני קידושין בין פשיטה ללבישה: **אית ליה דרב אחא.** דאמר קידוש אחר לבישה בעינן: **ולא רב אחא.** דבעי קידוש סמוך לעבודה: **אית ליה דרב חסדא.** דבעי לרבי שני קידושין כשהוא ערום דאם כן דאית להו כהדדי הוו ליה לרבי ג' קידושין בכל טבילה ב' כשהוא ערום ואחד כשהוא [לבוש]: **ברוב שנים.** הכשר שחיטה בעלמא: **וכי מאחר ששנינו.** בשחיטת חולין ורובו של אחד כמוהו ממילא שמעינן רוב שנים בשנים: **למה שנינו.** בנדה רוב אחד בעוף וכו': **יכול יהא פסול מדרבנן.** הואיל וכל עצמו לדם הוא צריך פסול וכי תנן רובו של אחד כמוהו בחולין תנן:

לכך

תנא דבי ר' ישמעאל ק"ו מה בגדי זהב כו'. תימה ותנא דבי רבי ישמעאל גופיה הכא גמר בגדי לבן מבגדי זהב ולקמן תנא דבי רבי ישמעאל [איפכא וי"ל דתנא דבי רבי ישמעאל] גמר טבילה מבגדי לבן לבגדי זהב כר"י ומבגדי זהב לבגדי לבן כרבי וקאמר למה לי תרי קראי ניכתוב חד וניתי אידך מיניה והיינו דקא דייק הי ניכתוב אי כתב בבגדי זהב לא אתו בגדי לבן בקל וחומר ומה בגדי זהב וכו' דאיכא למיפרך וכן איפכא: **נפקא** ליה מדרבי אלעזר ברבי שמעון. ואם תאמר אם כן מאי איצטריך לעיל למימר דר"י נפקא ליה מדרבי טבילה בבגדי לבן ניתי נמי מדר' אלעזר ברבי שמעון להיקישא דמקיש פשיטה ללבישה ונימא הכי מה לבישה דבגדי זהב שהוא לובש טעון טבילה כדנפקא ליה לר"י מורחץ אף בגדים שהוא פושט (בהם) שהם של לבן כשהוא לובשן יהא טעון טבילה וי"ל אי אמרינן היקישא כי האי גוונא או לא מצינו למיגמר מיניה קידוש לפשיטה דנימא הכי מה שהוא לובש שהם של זהב כשהוא לובשן טעון קידוש אף של לבן שהוא פושט כשהוא לובשן טעון קידוש ולא צריכא להאי דרשא דהאי קידוש ללבישת בגדי לבן מק"ו אתיא כמו קידוש לבגדי זהב וא"כ לא הוה דרשינן היקישא אלא לטבילת בגדי לבן אבל קידוש לפשיטה לא הוה נפקא לן הילכך איצטריך קרא לטבילה וממילא דרשינן היקישא לקידוש כדאמרן לעיל: **אם** כן הויא לה עבודה באחר. ה"נ הוה מצי למיפרך אם כן הוי לה שחיטה בשנים כיון דאם לא מירק פסול ואם שנים שוחטין זבח אחד אפילו בזה אחר זה פסול כדמוכח בפרק השוחט (חולין דף כט.) וא"ת ומאי קשיא ליה מעבודה באחר הא בפ' טרף בקלפי (לקמן דף מב.) איכא מאן דמכשיר אפילו שחיטת פרו בזר ואפילו מאן דפסל היינו דוקא פרו דאתי לחובת היום דקאי עליה אהרן וחוקה אבל תמיד דלא שייך לחובת יום הכפורים לא קאי עליה אהרן וחוקה בשחיטה כיון דלאו עבודה היא ויש לומר דמכל מקום פסול מדרבנן וי"מ משום דמריקה צורך קבלה ולא נהירא דמי עדיף מיעוט סימן בתרא מרוב קמא ועוד י"מ כיון דהא דאמר שחיטה לאו עבודה היא היינו כמו שפירש רבינו יעקב מאורליינ"ש ה) לפי שנוהגת אף בחולין והאי מירוק אינו מעכב' בחולין א"כ הוי עבודה ולא יהא כשר אלא בו:

למה

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פ"ד מהלכות עבודת יוה"כ הלכה א:
כה ב מיי' פ"א מהלכות שחיטה הלכה ט סמג עשין כג טור ש"ע י"ד סי' כא סעיף א:
כו ג מיי' פ"א מהלכות עבודת יוה"כ הלכה ב:

◆

רבינו חננאל

בגדי זהב כפרתן מרובה כל השנה כולה. בגדי לבן פעם בשנה. דבי ר' ישמעאל מפיק לכל טבילה שני קידושין, ובא אהרן אל אהל מועד ופשט וגו' ורחץ את בשרו ולבש, תן רחיצה לפשיטה ורחיצה ללבישה. ואקשינן האי ורחץ טבילת כל בשרו, כדכתיב ורחץ את בשרו במים, ופרקינן אם אינו עניין לטבילה דנפקא ליה לטבילה מורחץ דכתיב בענין כתונת בד קודש. תנהו עניין זה הפסוק לקידוש. ונכתביה רחמנא בלשון קידוש, כלומר הוה ליה לקרא למכתב ורחץ ידיו ורגליו שהן לשון קידוש, וגמר קדוש בפשיטה מן הלבישה, מאי טעמא כתב ורחץ את בשרו שהוא לשון טבילה, ללמד כי א) הקידוש כטבילה, מה טבילה במקום קדוש אף קידוש במקום קדוש. ור' יהודה גמר שני קידושין לכל טבילה בקל וחומר כר' אלעזר ב"ר שמעון. אמר רב חסדא הא דרבי דדריש ופשט ורחץ ורחץ ולבש, כלומר אחר שיפשוט בגדיו והוא עומד ערום, מקדש ידיו ורגליו וטובל ועודנו ערום עוד מקדש ידיו ורגליו ואחר כך לובש, נמצא לרבי שני קידושין שעל הפשיטה ושעל הלבישה כשהוא ערום מקדש, לפיכך אמרינן הא דרבי לא כרבנן, דהא רבנן תרי קידושי כשהוא לבוש מקדש ולא כר' מאיר, דאילו ר' מאיר מצריך שני קידושין חד אפשישה כשהוא ערום, מיהו השני שהוא על הלבישה, אחר הלבישה מקדש, כדתנן ר' מאיר אומר פשט קידש ידיו ורגליו הביאו לו בגדי לבן ולבש וקידש ידיו ורגליו. (ומצאו) [נמצאו] לר' מאיר חמש קידושין [כשהוא] פשוט, וחמש [כשהוא] לבוש. ורבי אומר שניהם כשהוא פשוט מקדש, לפיכך הא דרבי מפקא מדרבנן ומפקא מדר' מאיר. אמר רב אחא בר יעקב הכל מודים בקדוש שלאחר הטבילה כשהוא לבוש מקדש, דאמר קרא בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו או בגשתם אל המזבח לשרת. מי שאינו מחוסר שירות אחר קידוש ידים ורגלים, אלא גישה אל המזבח. ואם תאמר פשוט מקדש יצא זה שמחוסר לבישה ונגישה. ואפיקנא רב חסדא לית ליה הא דרב אחא בר יעקב דאמר הכל מודים דקידוש בתרא כשהוא לבוש מקדש. ולא רב אחא בר יעקב אית ליה הא דרב חסדא, דאם כן הוו לרבי בה' טבילות בכל טבילה שני קידושין כשהוא פשוט וקידוש (אחר) [אחרן] כשהוא לבוש, הרי על כל טבילה שלשה קידושים נמצא בה' טבילות ט"ו קידושים. הביאו את התמיד קרצו. פי' קרצו שחטו כדכתיב קרץ מצפון. קרצו ברוב שנים. כלומר שחטו ברוב שני סימנים הוושט והקנה, הוכשר ואפילו בקדשים, ולית ביה שמץ פסול אפילו מדרבנן. ומפני מה שנינו ומירק אחר שחיטה על ידו, מכלל שאע"פ ששחט כהן גדול רוב שנים צריך אחר למרק. כלומר להשלים לחתוך מיעוט הסימנים הנשארים.

מסורת הש"ס

א) זבחים יט:, ב) חולין כט., ג) [צ"ל ותניא], ד) [לקמן עג. חולין כט:], ה) [לקמן מב. ד"ה שחיטה].

◆

תורה אור השלם

1. כְּתֹנֶת בַּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנְסֵי בַד יִהְיוּ עַל בְּשָׂרוֹ וּבְאַבְנֵט בַּד יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת בַּד יִצְנֹף בִּגְדֵי קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת בְּשָׂרוֹ וּלְבֵשָׁם: ויקרא טז ד
2. וּבָא אַהֲרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בִּגְדֵי הַבָּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם: ויקרא טז כג
3. וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת עֹלָתוֹ וְאֶת עֹלַת הָעָם וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד הָעָם: ויקרא טז כד
4. בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיְיָ: שמות ל כ
5. עֶגְלָה יְפֵה פִיָּה מִצְרָיִם קֶרֶץ מִצָּפוֹן בָּא בָא: ירמיהו מו כ

◆

גליון הש"ס

גמ' מי שאינו מחוסר אלא גישה. כעין זה חולין דף קלה ע"א:

◆

מוסף רש"י

הכל מודין בקידוש שני. ר' מאיר ורבנן דפליגי בקידוש שלפני כל טבילה של טבילות כ"ג, רבנן אמרי קידש ידיו ורגליו ופשט, ר' מאיר אומר פשט קידש ידיו ורגליו, מודים הם בקידוש של אחר טבילה, שלובש הבגדים שהוא מחליף, ואחר כך מקדש. ואינו מקדש כשהוא ערום, דכתיב בגשתם ירחצו, מי שאינו מחוסר אחר קידוש אלא גישה (זבחים יט:).

◆

תוס' ישנים

תנא דבי ר' ישמעאל ק"ו. ולקמן קאמר ליה איפכא ותנא דבי רבי ישמעאל ידע שיש להקשות לאידך ניסא ולאידך ניסא ויש לו פסוקים ללמוד: שכן כפרתן מרובה כו'. פי' שכן מכפרים הרבה כל השנה כולה וקונטרס פי' שמכפרים על כל עבירות של (אשם זב ומעילה) כל השנה לא אתי שפיר דהא איכא שעיר המשתלח שהגרלתו ווידויו היו בבגדי לבן ומכפר על כל עבירות. ריב"א. הא דקאמר הכא ק"ו אליבא דרבי יהודה אע"ג דלית ליה לעיל ק"ו דר"א דילמא הייט דמשום דיוה"כ גופיה לית לן למיעבד ק"ו וחדא מילתא היא כדפי' לעיל: הביאו לו תמיד. אע"פ שיש שאר עבודות שהם לפני שחיטה ואינן כשרות אלא בכה"ג כדאמר לקמן מ"מ א) נקט בסדר התמיד מילתיה: להיטיב את הנרות. שתי נרות ואליבא דרבנן דאמרי בפ"ק (דף יד:) דקטורת מפסיק להו: את הראש והאברים. דהא לא הוי בכלל אברים כדתניא ונתח אותה לנתחיה ולא את הראש שכבר הותז בשחיטה: ואת החביתים. ומנחה וסולת בכלל חביתים: לישנא דקטלא. ולפי שלא גמר כל שחיטתה נקט האי לישנא: דכל עבודות יום הכפורים אינן כשרות אלא בו. ומדרבנן אפילו שחיטה ב) מיירי ולא כתרומת הדשן דמקמה כל כך לא שייכא לעבודת התמיד:

א) נ"ל נקט תמיד מילתא דמשיכא טפי. ב) אפי' שחיטה הס"ד ואח"כ מה"ד מסדר מערכה יכו' ולא מיירי בתה"ד דמקמה דלא שייכא כ"כ לעבודת התמיד כצ"ל ועי' ש"י.

א) בגמ' הגי' להיפך דטבילה בקידוש ודברי רבינו צ"ע דבקידוש לא צריכן להקישא דבהדיא כתיב במקום קדוש ת"ע.